

Felelős együttműködés a helyi gazdaságban és a helyi közösségben

Formálódó falusi turizmus Palkonya példáján

Dr. Hajnal Klára PhD – Hársas Péter PhD hallgató – Kékesi Szilvia PhD hallgató

Kulcsszavak: A Turizmus Globális Etikai Kódexe, fenntarthatóság, felelősségteljes turizmus, helyi közösség, helyi gazdaság, falusi turizmus

1. Bevezető

Általános jelenség a világban és hazánkban is, hogy a fenntartható fejlődés elméleti és gyakorlati kérdései körül komoly ellentmondások találhatók. A fogalom 1972-ben megjelent a tudományos életben (MEADOWS et al. 1972 ; GOLDSMITH et al. 1972) és 1992-ben már a világpolitika rangjára emelkedett, amit az ENSZ Millenniumi Célok nyilatkozata és a Johannesburgi Konferencia is megerősítettek. Számtalan kisebb konferencia, deklaráció és regionális, valamint ágazati program valósult meg, ennek ellenére a helyzet nem változik. Sőt, a világ helyzete egyre romlik, egyre távolabb van a fenntarthatóságtól (WWF INTERNATIONAL 2008).

A turizmus szakma rendkívül gyorsan reagált az ENSZ és az Európai Unió határozataira. Elméleti dokumentumainak nagy része a fenntartható fejlődés jelszavával készült. Azonban számos ellentmondás található egy-egy dokumentumon belül, és azok között is. Ez azért történhetett meg, mert a fogalom megjelenésekor a politika, a tudomány és a szakmai ágazatok adósak maradtak a fogalmi rendszer értelmezésével, elsősorban a „fejlődés” fogalmának tisztázásával. Ennek következtében egy régi, fenntarthatatlan paradigma fogalmi rendszerét viszik tovább egy új paradigmába, és ezzel a fenntarthatatlant akarják fenntartani.

Az 1992-es Riói Agenda 21 kimondja, hogy a „[...] fejlődési folyamatot ismételt értékelésnek kell alávetni a tudományos kutatás eredményeinek fényében [...]” és szükség van „[...] interdiszciplináris kutatóprogramok és különböző típusú demonstrációs modellek felállítására, a módszertan tanulmányozására és az irányelvek megfogalmazására [...]” (BULLA M. 1993). Ez tulajdonképpen nem történt meg. A hatalmi érdekek elnyomták a fenntarthatóságra vonatkozó törekvéseket, a World Tourism Organization (WTO) létrejötte (1974) pedig alapjaiban korlátozta a megvalósítás elméleti és gyakorlati feltételeit. Tény, hogy egy paradigmaváltást nem lehet másfél évtized alatt megvalósítani, azonban sokkal

többet lehetett volna tenni az elmúlt időszakban. Szomorú, hogy a változások jelszavával és hitével történtek olyan – hagyományos értelemben vett – fejlesztések, amelyek nem a fenntarthatóságot szolgálják.

Igen gyakori jelenség, hogy a fenntartható turizmus dokumentumaiban is a hagyományos, tehát a fenntarthatatlan turizmus céljai, módszerei és elvei jelennek meg. Nehéz értelmezni a következő mondatokat: „A fenntartható turizmust csak folyamatos fejlesztéseken keresztül lehet fenntartani.” vagy: „a fenntartható turizmust [...] csak akkor lehet huzamosabb ideig fenntartani, ha a résztvevők betartják az Unió szabályait.” Még gyakoribb, mikor a fenntartható turizmus fogalom alatt csak a természeti erőforrások megőrzését értik. „Nagyon gyakran ugyanis még az elméleti szakemberek is elfeledkeznek arról, hogy a fenntarthatóság komplex fogalom és csak egyes összetevőire koncentrálva nem valósítható meg” (PUCZKÓ L. – RÁTZ T. – LENGYEL M. 1997).

A turizmus dokumentumai közül ki kell emelni az 1999-ben készült santiagoói „A Turizmus Globális Etikai Kódex”-ét, amelynek tartalma rendkívül értékes, elméletileg szinte kifogástalan, és méltó a saját hivatkozására, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára. A Kódexet 2001-ben a Cape Towni WTO konferencia ratifikálta. A Kódexben így fogalmaznak céljaikról:

„[...] kifejezzük azon szándékunkat, hogy előmozdítsuk a méltányos, felelősségteljes és fenntartható turisztikai világrendet [...] összhangban a környezetvédelem, a gazdasági fejlődés és a szegénység elleni küzdelem fenntartható módon történő összeegyeztetésével [...]”

„Az emberiség közös erkölcsi értékeinek megértése és előmozdítása – a vallási, filozófiai és erkölcsi meggyőződések sokféleségével szembeni türelem és tisztelet attitűdjével - a felelősségteljes turizmusnak egyaránt előfeltétele és következménye; a turizmus fejlődésének szereplői és maguk a turisták is kötelesek tiszteletben tartani valamennyi nép társadalmi és kulturális hagyományait és gyakorlatait, beleértve a nemzeti kisebbségeket és az őslakosokat is, és elismerve értékeit.”

„A turizmus fejlődésének állami és magán szereplői kötelesek együttműködni ezen elvek valóra váltásában és hatékony alkalmazásuk figyelemmel kísérésében.”

/A TURIZMUS GLOBÁLIS ETIKAI KÓDEXE 2001/

A Kódex teljes tartalma felöleli a természeti környezet, a társadalom, a gazdaság, és a turizmus valamennyi résztvevőjét s kölcsönhatásaikat. A Kódex értelmezésében a fenntarthatóság a környezeti kapcsolatrendszer, a felelősségteljes turizmus pedig a társadalmi-gazdasági rendszereken belüli hatásokat értelmezi, de ezt is kibővítetten, a fenntarthatóság koncepciója alapján értelmezi.

2. A fenntartható, felelősségteljes turizmus

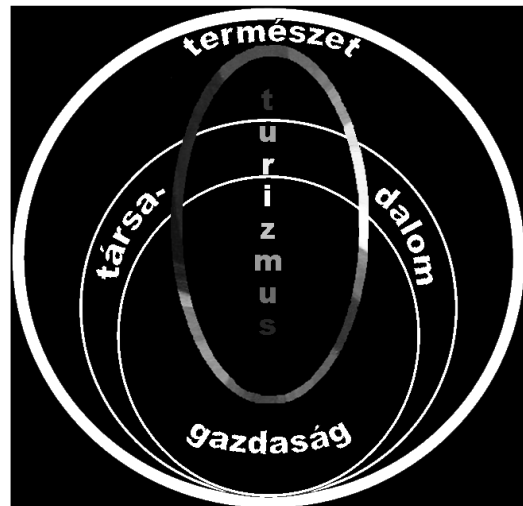
E tanulmány nem elemzi részletesen a fenntartható és a felelősségteljes turizmus elméletét és gyakorlatát, csupán egy példát szeretne ezen elvek alapján bemutatni és értékelni. Annyi elméleti megjegyzés viszont indokolt, hogy a társadalom, és a helyi közösségek a természetbe ágyazódva, azzal teljes harmóniában élve és együttműködve irányítják a gazdaságot, melyet elsősorban saját és valódi szükségleteinek kielégítése érdekében működtetnek (1. ábra).

Logikai következtetésekkel arra a megállapításra jutottunk, hogy a felelős falusi turizmus

meghatározó célja és kiinduló pontja egyaránt a helyi közösség. A társadalomtudomány az egészséges és erős közösségeket társadalmi tőkeként értékeli (FUKUYAMA, F. 1997, KORTEN, D. C. 1996), amely minden valódi, szerves fejlődés alapja. Egy egészséges közösség képes kreatív módon reagálni a külső világ változásaira, képes megvédeni a közösség tagjait a negatív hatásoktól. A hagyományok alapján, értékes emberi kapcsolatok rendszeres ápolásával rendkívül erős gazdasági, szociális és kulturális hálót tud működtetni (DAUNCEY, G. 2001). Az erős és gyenge kapcsolatok a kreativitást, a hatékonyságot, és az életképességet növelik (CSERMELY P. 2005). Egy sokszínű és erős közösség hatékony és egymást támogató helyi gazdaságot képes létrehozni, amely stabil a külső, negatív hatásokkal szemben. A helyi közösség ereje több mint a tagjainak személyes ereje és gazdasága. A szinergia törvénye különösen kisléptékek esetében működik hatásosan. A közösség és a helyi gazdaság szoros kölcsönhatásban vannak egymással.

A lokalitás és a kooperáció elvén működő helyi gazdaság a fenntartható fejlődés gazdasági alapja. A helyi gazdaság, a helyi termék elsősorban a mindennapi élelmiszer és a helyi erőforrásokból előállítható fogyasztási termékek körét jelenti. Ezek friss, tartósítás nélküli fogyasztása kiküszöböli az élelmiszeripar egy részét, a tartósítószerkeket használatát, egészségesebb, magasabb beltartalmi értékkel rendelkező és olcsóbb táplálékot biztosít a helyi lakosság számára. Minimális szükség van kereskedelmi háttérre, szállításra, ezért környezetkímélő. Rugalmasan és gyorsan képes alkalmazkodni a változásokhoz. A kisléptékű közösség személyes kapcsolatai bizalmat adnak termelőnek és fogyasztónak egyaránt (SZABÓ A. 2006).

1. ábra. A természeti, társadalmi és gazdasági szférába ágyazott turizmus

Forrás: Hajnal K. – Kékesi Sz. 2008.

A helyi gazdaság, helyi termék különösen jelentős a turizmus számára. A vonzerő mindig az újdonság, az egyediség, a különlegesség. A turista számára a helyi termék minőségi, egészséges és friss étel, ital és olyan fogyasztási cikkek, nép- és iparművészeti tárgyak, amelyek szintén a helyi piacról kerülnek ki. Meg kell említeni a nyitott műhelyeket, ahol lehetőség van a szakma megfigyelésére, közös munkára és nagyon fontos a személyes kapcsolatok léte.

A jelenlegi világgazdasági válság, és várható további következményei miatt különösen nagy a jelentősége egy erős helyi gazdaságnak, amely részben önellátó, tehát részben független a külső eseményektől. Nagyon fontos egy szolidáris és méltányos közösség, amely képes támogatni, megvédeni az egyént, a családokat.

A fenntartható és felelős turizmust akkor lehet hatékonyan megvalósítani, ha a turizmus létrehozása és fejlesztése helyi erőforrásokra épül. Helyi tőke, helyi munkaerő a feltétele annak, hogy a személyes gazdaság és jövedelem valóban a helyi közösséget erősítse. A sikeres vállalkozások adót fizetnek, példát mutatnak, kooperációs lehetőséget nyújtanak másoknak, mecénási feladatokat, civil szerepeket biztosítanak a közösség számára. Ez azonban csak helyi erőforrások, helyi szereplők esetén érvényesül maradéktalanul. A sokszínű helyi közösségek rendelkeznek annyi ismerettel, tudással, hogy döntéseket képesek hozni a saját életüket érintő eseményekről. A szubszidiaritás elve alapján a helyi erőforrásokról a helyben élők döntsenek, és saját érdekeiknek megfelelően hasznosítsák azokat.

3. Palkonya

2007 őszén a PTE TTK Földrajzi Intézetében létrejött egy nem-formális munkacsoport a felelősségteljes turizmus komplex vizsgálatára. Tudatosan kerestünk olyan magyar példákat, amelyek a fenntartható és felelős turizmus Cape Town-i Nyilatkozat elveit „akarva-akaratlanul” is megvalósítani látszanak, illetve meg van bennük a lehetőség, hogy a felelősségteljes turizmus irányelvei alapján fejlődjenek és teljesebben ki. Ezt a folyamatot szeretnénk kutatni, és konzultációs formában részt venni benne.

Számos példa vizsgálata után Palkonyát választottuk, ahol a felelős együttműködés a helyi gazdaságban és a helyi közösségben már elkezdődött, körvonalai szépen rajzolódnak, és ezáltal a falusi turizmus teljesebb minősége bontakozhat ki. A 370 lelket számláló falu Baranya déli részén található, a Siklói kistérséghez tartozik. A körjegyzőségbe tartozik még Ivánbattyán, Kisjakabfalva, Villánykövesd és Márok. Ezek a falvak egymással elsősorban gazdasági együttműködést mutatnak.

Palkonya régi település. Az első okirat 1296-ból származik. A török uralom alatt a falu

nagy része elpusztult, a községnek 8 háza és 20 lakosa maradt. A lakosság földműveléssel és szőlőtermesztéssel foglalkozott. 1745-től kezdődő betelepítések után két évszázadon keresztül szinte kizárólag németek lakták Palkonyát. Lassan költöztek be magyarok. A második világháború idején jelentős volt a kivándorlás Németországba, helyüket magyar családok foglalták el. A faluban nincs nemzetiségi probléma, nem ritkák a vegyes házasságok sem. Palkonya népességének nagy része beszéli a sváb nyelvet. Az istentisztelet is két nyelven történik, a katolikus templomban tartják a református miséket is. Gyakori a kétnyelvűség a boltban, az utcán, egyéb alkalmak során. Az ide érkező külföldi turisták nagy része német, ezért a kommunikáció nem okoz problémát. Ez nagyon fontos, mivel a hazai falusi turizmus fejlődésének az idegennyelv-tudás hiánya általános akadály.

Palkonya neve fogalommá vált az utóbbi másfél évtized alatt a hazai vidékfejlesztésben és turizmusban. Ennek két pillére van: a különleges falukép és a szőlőkultúra. Palkonya sokáig megőrizte a betelepülő német szőlőművesek építészeti kultúráját. A szocialista időszakban sok régi házat lebontottak és helyettük jellegtelen kockaházakat építettek. A rendszerváltás után, az 1990-es évek elején indult el egy határozott falukép védelmi program, amely eredménye egy különlegesen szép, harmonikus látvány. A falu jelenkori történetében ezek a legfontosabb változások Becker Leonóra polgármestersége idején kezdődtek el.

Az első nagy eredményt egy olyan pályázat hozta, mely segítségével a helyiek kamatmentes banki hitelt vehettek fel annak érdekében, hogy házaikat az eredeti parasztház szín- és formavilágát megőrizve, illetve visszaállítva korszerűsítsék. 1994-ben már Palkonya nyerte az Országos Falukép Védelmi Nap rendezési jogát. A programon nagyon sokan vettek részt, építészek, vidékfejlesztéssel foglalkozó szakemberek, hazaiak és külföldiek egyaránt.

Jelenleg a falu katolikus temploma és a pincesor országos műemléki védettség alatt áll, és helyileg védett műemlék 52 sváb parasztház. Az értékek megőrzéséről, a falu helyi építészeti védelemről szóló 1992-es rendelet gondoskodott. A helyi védelem alapját a 2001-ben elkészült Palkonya Örökségvédelmi Hatástanulmány jelenti, amely valamennyi értékes lakó- és gazdasági épületet számba vett.

A falu egységes és harmonikus képe szinte páratlan hazánkban. A hagyományos sváb parasztházak egyetlen utcában sorakoznak, és a falu közepén áll a felújított Szt. Erzsébet katolikus templom. A Batthyányi család építtette a klasszicista stílusú kerektemplomot, amely sötétvörösre festett kupolájával szinte jelképe a falunak. A különleges és szép falukép szinte azonnal megállítja az erre utazó turistát. Ritka harmóniát alkotnak a hagyományos parasztházak, a

2. ábra. A palkonyai pincesor

Forrás: Kékesi Sz. 2008.

régi pincesorok és a templom. Egységes léptékű a falu, amely jelentősen megnöveli a falu vonzerejét, az ingatlanok értékét és a benne élő lakók életkörülményeit, közérzetét, büszkeségét.

3. ábra. A palkonyai faluház

Forrás: Hajnal K. 2008

A felújított házak udvara is szép látvány, gondozott, ízléses, egyszerű pihenőkertek, állatok, kiskertek találhatóak. Emberi lépték és mértéktartó jó ízlés határozza meg a falu képét és atmoszféráját, amelynek gyökere a hagyomány, a tisztelet és az értékek ismerete, megbecsülése. 2006-ban megtörtént a Faluház felújítása Grátz Antal építész irányításával. A kiemelkedően szép homlokzat vakolathímeinek motívumait a falu és a környék régi házainak homlokzatáról gyűjtötték össze.

Feltétlenül meg kell említeni, hogy az infrastrukturális fejlesztések során a beruházók már figyelembe vették a faluképet, és a vonalas beruházásokat, gáz, telefon és az áramvezetékeket a föld alá helyezték.

Ez az eredmény hosszú és kitartó munka eredménye. A változások szükségességét nagyon nehéz felismerni és elfogadni. A közösségi értékek szerepe ugyanilyen kérdést vet fel: mire jó egy szép falukép? A beköltöző értelmiségiekkel való bizalmatlanság is számos kérdést vetett fel Palkonyán, mint bármelyik hazai faluban. Az egykori polgármesterasszony példamutató és meggyőző tevékenysége mellett a bizalom volt talán a legnagyobb erő, amely mindezt megvalósította. Általános jelenség, hogy a hosszú távú érdekek felismerését és megvalósítását hosszú folyamat előzi meg.

4. Palkonya turizmusa

Palkonya már hosszú ideje ismert kiváló fekvésű szőlőtermesztő dombjairól és borairól. A Villány-Siklói Borút Egyesület tagjaként ismert település lett, s pincészeteinek többsége az Európai Borút Minőséget is kiérdemelte. Ezzel párhuzamosan turizmusa is fejlődött.

Palkonya infrastrukturális háttere sok baranyai faluval ellentétben rendkívül jónak mondható. Autóúton jól megközelíthető, illetve a menetrendszerinti vonat- és buszközlekedés is megoldott. Ez utóbbi azért is kedvező, hiszen borkóstolóra a kimutatások szerint a legtöbben Pécsről érkeznek, így megoldható egy uzsonnával egybekötött borkóstoló is, mivel hazafelé nem kell a volánhoz ülnie a vendégeknek. Ez persze lehet hátrány is, hiszen nincs szükség szállásra.

A falu csatornázott, vezetékes gáz van, a vendégházak összkomfortosak, elegánsak és

kényelmesek. Meg kell jegyezni, hogy Pécs és Harkány közelsége sokat jelent a település turizmusa szempontjából, a látogatóvendégek jelentős aránya innét érkezik.

Palkonyán az utóbbi években fokozatosan bővült a programajánlatok száma. Már nem csak a borkóstolók és borfesztiválok vonzzák a turistákat, hanem komplex kulturális programok is előtérbe kerültek. Hagyománnyá vált a Pünkösdi Nyitott Pincék program, amikor vasárnap a pincék mind nyitva tartanak, és borkóstolóval várják az odalátogatókat, de a program mára már színesebbé vált, túlmutat az eredeti koncepción. Különböző gyerekprogramok, lovas kocsikázás illetve szalonasütés tarkítja a már jól megszokott pincelátogató programot (WWW.PALKONYA.HU). Szintén a borhoz kapcsolódik a hagyományosan szeptemberben megrendezésre kerülő Bordalfesztivál is, illetve egyre népszerűbb ünnep lesz a Márton napi ünnepélyes lampionos felvonulás is, mellyel az újbort ünneplik. Ehhez kapcsolódóan elsősorban a pincészetekben jellemző a vacsorával egybekötött vendéglátás.

Az év más időszakát is igyekeznek programokkal kitölteni a helyiek. Május elsején halászlé-főző versenyt tartanak, a Nemzeti Örökség napját is rendszeresen megünneplik, idén (2008) pedig először rendezték meg az Ördögkatlan Fesztivált. Tehát a falu programjai között a gasztronómiának és a kultúrának is nagy szerepe van (WWW.PALKONYA.HU). Éppen ezért lehetett Palkonya Európa Kulturális Faluja 2007-ben. Palkonya az egyik alapítója ennek a mozgalomnak, mely 1999-ben jött létre Wijk aan Zee-ben, Hollandiában ([HTTP://KULTURALISFALU.PALKONYA.HU/](http://KULTURALISFALU.PALKONYA.HU/)). A program lényege, hogy Európa 12 országának falvai egymással aktív kulturális és baráti kapcsolatot ápoljanak, s ez által megőrizték, bemutassák és népszerűsítsék a falusi kultúra értékeit.

Az év választottjának az a feladata, hogy vendégül lássa a programban résztvevő többi falu kisebb-nagyobb látogatócsoportját. Programokat szerveznek, hogy megismerhessék Magyarországot, a választott falut és környékét, az ott jellemző életformát, kultúrát. Minden ország másként teljesíti feladatát. Palkonya tavaly a különböző nemzetiségű csoportokat különböző időkben invitálta a nyár folyamán, mivel kicsi faluról van szó, eltartási kapacitását illetve a humán erőforrás lehetőségeit szem előtt tartva tervezték így. A nyár során körülbelül 500 külföldi vendég látogatott el Palkonyára. Megszervezni ezt a programsorozatot, egyrészt nagy öröm, másrészt viszont nagy teher volt a helyiek számára. Utólag úgy látják, hogy a munkákban résztvevőket megerősítette és összekötötte a közös munka, melyet siker koronázott. A falu lakói számára valódi és mély élmény, szívesen beszélnek a helyiek ezekről, és örömmel emlékeznek vissza ők is utazásaikra.

Amikor az egyik lengyelországi falu volt Európa Kulturális Faluja, az ottaniak úgy döntöttek, hogy a valamennyi ország képviselőjét egyszerre szeretnék vendégül látni. Így a

palkonyaiak az ünnepeelt falu szomszédságában lévő kis településen lettek elszállásolva. S bár nyelvi és kulturális korlátokkal is szembesülniük kellett, mégis olyan személyes kapcsolatok kialakítását tette lehetővé ez a helyzet, hogy a kapcsolat azóta is tart a két falu között és szinte évente látogatják egymást, minden nemzetközi program vagy egyezmény keretein kívül. A turizmus e formájában résztvevők nagyobb tisztelettel és szeretettel közelednek egymás felé.

Palkonyán kiemelt szerepe van a faluháznak, mely elsősorban kulturális központként működik. Alkalmas kiállítások szervezésére, rendelkezik könyvtárral, klub- és közösségi házként is funkcionál. A faluház bővítését tervezi az önkormányzat, ahol kisebb konferenciák illetve workshopok megrendezésére lesz lehetőség. Ez olyan további lehetőségeket hordozhat magában, amelyek szinte felmérhetetlenek.

Az infrastrukturális háttér és a falu kulturális programjai kiváló lehetőséget nyújtanak a vendéglátás számára. A faluban először vendégházakat működtettek, amelyek csak szállást biztosítottak. A 136/2007. (VI. 13.) KORMÁNYRENDELET, a falusi és agroturisztikai szolgáltató tevékenységről szól, melyben meghatározzák, hogy a falvakban van lehetőség ún. „falusi vendégasztal” szolgáltatás biztosítására. Ez azt jelenti, hogy a „családi magánétkezesekhez előállított házi élelmiszerekhez és gasztronómiai hagyományokhoz kapcsolódó tevékenységek bemutatása és az így előállított saját készítmények értékesítése napi legfeljebb tizenöt látogató részére” biztosítható magánháznál. A vendéglátás egyik alapját a helyi termékeknek, a helyi gazdaságnak kell biztosítania. Ezzel több terméket lehet értékesíteni, nagyobb bevételre szert tenni, és minőségi szolgáltatás esetén nagyban növeli a falu hírét, vonzerejét.

Kutatásunkban elsősorban a helyi gazdaságot és közösségi kapcsolatokat keresve mélyinterjúkat készítettünk.

5. Palkonya gazdasága

A helyi gazdaságot két tényező motiválja:

- A turizmushoz közvetlenül kapcsolódó, kiegészítő és szolgáltató jellegű gazdálkodás, amely a saját igényeken kívül a vendégek ellátását is biztosítja.
- Piacra termelő gazdaság, amelyből jut a helyi vendégeknek, és a falu lakosságának is.

A faluban két piacra termelő gazdaság van, egyik lokális értékesítést végez, a másik gazdaság termékei multinacionális cégek feldolgozóüzemeibe kerül.

5.1. A gyümölcsgazdaság

70 hektár gyümölcsös, kiegészítő 15 hektár szőlővel, legelővel, juhokkal, lovakkal és

halastavakkal. A családi vállalkozás több helyi alkalmazottal és idénymunkásokkal egészül ki. A gazdaságból a gyümölcs multinacionális cégek feldolgozóüzemeibe kerül, de a termés pár ezreléke ajándék jelleggel ellátja a falu igényeit. A gazdaság lehetőséget nyújt a turizmus számára. Lovaglás, horgászat, bor, helyi vendéglátás jól kiegészítik egymást. A kifogott halmennyiség részben helyben, részben Dél-Dunántúlon kerül értékesítésre.

A gazdaság komoly tervekkel rendelkezik. A felvásárlás kiszolgáltatottsága miatt saját feldolgozóüzem építését tervezik, amely azonban a bürokratikus és törvényi szabályzók miatt rendkívül nehézkesen halad. A környezeti kultúra igényét jelzi, hogy az üzemet a szőlőhegy oldalába süllyesztve tervezik.

5.2. A tejjgazdaság

A családi vállalkozás tejjel látja el a falut és a környező településeket. A vállalkozás fontos jellemzője a függetlenségre törekvés. A helyi értékesítés biztosítja a rendszeres havi bevételt, a saját földek pedig a szükséges takarmányt. 35 hektáron gazdálkodnak, csak téli takarmányt kell vásárolniuk. A felesleges tejet hizlalásra használják, illetve saját célokra feldolgozzák. A hizómarhákat húsként értékesítik, illetve szintén saját fogyasztásra kerül. Céljaik között van egy vendégház üzemeltetése is. A portával szomszédos saját tulajdonú épület felújításra és berendezésre vár. A családi vállalkozás részéről, természetesen a megrendelők felé az esetleges hitel vagy karitatív ajándékozás.

A helyi közösségek együttműködésének elengedhetetlen bázisa az egymás iránt tanúsított tisztelet és bizalom. A bizalomra jellemző, hogy a helyi és környező településeken élő rendszeres megrendelők egy része lakáskulcsával rendelkeznek, és órákon belül a hűtőszekrénybe szállítják a friss, lehűtött tejet.

5.3. A falusi vendégasztal

Szállást és vendéglátást biztosít együttesen és külön-külön is a Nóra Vendégház. A vendéglátás 15 fő számára biztosít étkezést saját, illetve helyben termelt zöldség és gyümölcs felhasználásával. A vendéglátó mindig igyekszik helyi és környékbeli termékeket vásárolni. Folyamatosan tartósít gyümölcsöt és zöldséget, nála lehet vásárolni gyümölcsecetet, dzsemet és szörpöt is.

A „falusi vendégasztal” szolgáltatásai a falu számára nagy előrelépést jelenthetnek a turizmus terén. A szolgáltatás azonban korlátozott a fesztiválok és rendezvények alkalmával, mikor sokkal nagyobb vendégkör tart igényt enni- és innivalóra. Ez olyan probléma a

vállalkozás és a falu turizmusa számára, amely jogi szabályozást igényel.

Palkonyán a vendéglátást panziók és vendégházak biztosítják. A turizmust nagyrészt betelepültek kezdeményezték, akik megszerették a tájat, a falut és vállalkozásokat indítottak. Általánosan megfigyelhető, hogy a falura kitelepülő értelmiség viszi azt az innovációt mely a falu turizmusának fellendülését eredményezi. Ez a változás a faluközösség fejlődése szempontjából nagyon fontos és kockázatos jelenség. A meglévő helyi közösség összetartását megbonthatják a betelepülők, viszont integrálásukkal, elfogadásukkal a közösség meg is erősödhet. Palkonyán a gazdálkodók, vendéglátók helyi lakosként élve részt vesznek a falu mindennapi életében, szívében viseli a falu sorsát. Otthonuknak választották ezt a falut, ahol személyes vállalkozásuk a falu közösségét is segíti.

A falu fejlesztéséhez talán az Európa Kulturális Faluja program járult hozzá a legjobban. Ez a program mutatja meg, hogy mennyire szívesen szervez rendezvényt a falu önmaga és barátai számára. Nem csupán jövedelemorientált programsorozatról van szó, hanem barátságokról, őszinte kapcsolatokról, kultúráról. A falu lakói büszkék arra, hogy Magyarország egy gyönyörű szegletéből eljuthattak külföldre, és önmagukat, országukat képviselhesék nemzetközi szintéren is. Ez öntudukat, büszkeségüket növelte és a közösségi kohéziót is erősítette.

6. Palkonya turizmusának jövője

A helyi gazdaság fejlődése megbízható alapot nyújt a turizmus számára. A helyiek bátran tervezhetnek több vendéglátóhelyet. Az önkormányzat helyi bolt működtetését tervezi, továbbá az önkormányzati földeken saját gépekkel, közösségi termelést és értékesítést is tervez a faluközösség számára, ahol a gazdák saját terményeiket és feleslegeiket is értékesíthetik majd. Így a helyi gazdaság egyre meghatározóbb szerepet kaphat majd a falu és a lakók életében. Különösen felértékelődik az önellátás függetlensége az elmélyülő gazdasági válságban.

Palkonya példamutató szerepet játszik a hazai falvak számára, ezért ez a felelősség sem elhanyagolható. A szakma pedig köteles ezt a szép példát értékelni és megmutatni országnak – világnak...

7. Köszönetnyilvánítás

Elismerésünket és köszönetünket szeretnénk kifejezni Becker Leonóranak, Rechitzer

Szilviának, Mocos Gábornak, Nagypál Józsefnek és Jutkának a beszélgetésekért, valamint Ottomár Eleonórának a szíves vendéglátásért.

Nagy élmény volt számunkra a bizalom és az igazi falusi vendégszeretet valósága.

8. Irodalom

- 136/2007. (VI. 13.) KORMÁNYRENDELET. 2007: *A falusi és agroturisztikai szolgáltató tevékenységről*. 3 p.
[http://www.otm.gov.hu/web/jog_terv.nsf/0/2BDBCC61DA40C73DC125747F00474D9E/\\$FILE/136_2007_Korm-%20rend.pdf](http://www.otm.gov.hu/web/jog_terv.nsf/0/2BDBCC61DA40C73DC125747F00474D9E/$FILE/136_2007_Korm-%20rend.pdf)
- A TURIZMUS GLOBÁLIS ETIKAI KÓDEXE 2001. 18 p. A Magyar Turisztikai Hivatal honlapjáról magyarul:
<http://www.mth.gov.hu/download.php?ctag=download&docID=172>
- BULLA M. et al. (szerk.) 1993: *Feladatok a XXI. századra, az ENSZ Környezet és Fejlődés Világkonferencia dokumentumai*. Föld Napja Alapítvány, Budapest. 433 p.
- CSERMELY P. 2005: *A rejtett hálózatok ereje*. Vince Kiadó, Budapest 376 p.
- DAUNCEY, G. 2001: *Az összeomlás után*. Göncöl Kiadó, Budapest 413 p.
- FUKUYAMA, F. 1997: *Bizalom*. Európa Kiadó, Budapest 613 p.
- GOLDSMITH, E. et. al. 1972: *A Blueprint for Survival*. Penguin Books, Harmondsworth. 139 p.
- KORTEN, D. C. 1996: *A tőkés társaságok viláгурalma*. Kapu Kiadó, Budapest. 449 p.
- LENGYEL M. – PUCZKÓ L. – RÁTZ T. 1997: *Fenntartható turizmus - A fenntarthatóság mutatói*. FKFP 0634/1997 projekt. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Turizmus Kutatócsoport. 21 p.
<http://www.ratztamara.com/sustain.pdf>
- MEADOWS, D. H. – MEADOWS, D. – RANDERS, J. – BEHRENS, W. W. 1972: *The Limits to Growth: A Report for the Club of Rome's Project on the Predicament of Mankind*. Newgate Press/Potomac Associates/Pan Books, London. 205 p.
- SÜVEGES A. 2004: *Fenntartható turizmus*. Brüsszel, 2004. november 22. 4 p.
<http://www.mjvsz.hu/resourceb/5/09J0jmdtGf5Hj3vGIOEKPSXpw.pdf>
- SZABÓ A. 2006: *Falu Placca (Pláza) Egy komplex közösségi szintér ötlettanulmánya*. In: Via Futuri: Fenntartható fejlődés a gyakorlatban. Pécs, Interreg.
- TERÜLETPOLITIKAI KORMÁNYZATI HIVATAL 2006: *A falusi és agroturisztikai szolgáltató tevékenységről szóló felmérés összegző értékelése: Kistérségi kérdőívek feldolgozása*. 2006. március. 37 p.
http://tkh.gov.hu/files/priv/hu/elemzes/1/falusi_turizmus_munkaanyag.doc
- WORLD TRAVEL AND TOURISM COUNCIL, WORLD TOURISM ORGANISATION & THE EARTH COUNCIL. *Agenda 21 for the Travel and Tourism Industry: Towards Environmentally Sustainable Development*. London, UK.
- WWF INTERNATIONAL 2008: *Living Planet Report 2008*. Svájc, 48 p.
http://assets.panda.org/downloads/living_planet_report_2008.pdf
- WWW.PALKONYA.HU
HTTP://KULTURALISFALU.PALKONYA.HU/